

زنان در مسیر توسعه

مقام زن مدتهاست در سالروز میلاد مبارک حضرت فاطمه زهرا (س) گرامی داشته می‌شود و این روز فرصتی برای تجلیل از نیمی از جمعیت کشور است، بازخوانی سهم زنان از سیاست‌های کلان و اسناد بالادستی می‌تواند یکی از راه‌های تمرکز بر مقام زن باشد.

مقام زن مدتهاست در سالروز میلاد مبارک حضرت فاطمه زهرا (س) گرامی داشته می‌شود و این روز فرصتی برای تجلیل از نیمی از جمعیت کشور است، بازخوانی سهم زنان از سیاست‌های کلان و اسناد بالادستی می‌تواند یکی از راه‌های تمرکز بر مقام زن باشد.

مروری کوتاه بر برنامه های پنجساله توسعه کشور، نشان می دهد که از اواخر دهه 60، زنان و مطالبات آنان با شیئی ملایم به کانون توجه برنامه ریزان وارد شدند. اگر مرکز ثقل برنامه پنجساله اول را «سیاست تعدیل اقتصادی» یا همان خصوصی سازی، مقررات زدایی، کاهش دخالت دولت، آزادسازی و... تلقی کنیم، زنان کمترین سهم را از محتوای این برنامه داشتند و جز در سیاست تنظیم خانواده و کلیاتی درباره مشارکت اجتماعی همچنان در حاشیه ماندند.

در برنامه های دوم و سوم توسعه به تدریج، اصلاحات ساختاری و چرخش برنامه ها از رویکرد اقتصادی صرف به مسائل اجتماعی، نیازهای روز زنان در برخی مواد مطرح شد.

اما برنامه سوم، نسبت به برنامه های پیشین توجه بیشتری به مباحث جنسیتی داشت و سیاستگذاری در حوزه زنان شفاف تر شد و کمتر به کلی گویی پرداخت.

ماده 158 آیین نامه اجرایی آن در 7 محور آموزشی، فرهنگی، ورزشی، اشتغال، حقوقی و سازمان های غیردولتی، زنان را به سطح برنامه های کلان راه داد.

این برنامه کوشید به تعریف جایگاه زنان در خانواده، سازماندهی طرح های مطالعاتی در مورد اشتغال زنان، اصلاح امور حقوقی برای ایجاد امنیت قضایی زنان، توسعه سازمان های غیردولتی و... بپردازد.

در برنامه های چهارم و پنجم توسعه، نه فقط موضوعات مربوط به زنان در اسناد بالادستی شکل جدی تری به خود می گیرد که با توجه به حضور پررنگ زنان در حوزه های سیاسی و اجتماعی و افزایش حضور زنان در جمعیت متخصص و دانش آموخته، تقلیل دادن مسائل زنان به تنظیم جمعیت، اوقات فراغت و مشارکت اجتماعی، اقلان کننده نبود و آنان خواستار سهم بیشتری از کرسی های مدیریت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بودند.

به همین دلیل در برنامه پنجم 21 بار از زنان نام برده شده و مسائلی مانند استقلال اقتصادی و ارائه تسهیلات به زنان سرپرست خانوار، تدوین سند ملی امنیت زنان و سلامت آنان از سوی قانونگذار تاکید شده است و با این که هنوز 70 درصد مواد این برنامه در حوزه زنان اجرایی نشده، قرار است برنامه ششم، جدی تر به نیازهای زنان پاسخ دهد.

با تمام اینها، نگاه جامع به وضعیت زنان و توجه چند سویه به موقعیت این قشر، از امنیت در خانواده تا عضویت در گروه های اجتماعی و ارتقای جایگاه سیاسی در نظام تقنینی و اجرایی کشور، در برنامه ریزی ها ضروری است.

زنان سهم شایسته ای در پیروزی، استقرار و بالندگی نظام جمهوری اسلامی داشته اند و بارها توانمندی شان را در عرصه های مختلف نشان داده اند، بنابراین روز زن می تواند فرصتی برای «دیده شدن» و «ارائه راهکار در بهره مندی از ظرفیت» نیمی از کشور باشد.

کتایون مصری - پژوهشگر اجتماعی